
Niewiadoma, st. 2, gm. Sabnie, woj. mazowieckie, AZP 51-78/2

Informator Archeologiczny : badania 33, 147-148

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Stanowisko leży na stoku doliny rzeki Mleczy, na rozległym cyplu na wysokości około 200 m n.p.m. Badania prowadzono w związku z układaniem kabla światłowodowego.

Odkryto i wyeksplorowano w całości 7 obiektów osadowych – jam różnej wielkości i 3 dołki posłupowe. Materiał ruchomy stanowi 99 fragmentów ceramiki i 1 fragment przedmiotu żelaznego pochodzące z obiektów. Najwięcej zabytków znaleziono w 3 obiektach: nr 4 (trapezowata jama grupy tarnobrzesckiej z okresu halsztackiego C-D), nr 5 (jama z ceramiką z XI-XII w. i dużą ilością polepy) i nr 6 (jama z ceramiką z IX-X w.). Z obiektu nr 14 pochodzi materiał ogólnie określony jako prahistoryczny. Trapezowata jama nr 11 była całkiem pozbawiona materiału archeologicznego.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w urzędzie Podkarpackiego WKZ z/s w Przemyślu. Badania nie będą kontynuowane.

Mogilno, st. 1, gm. *loco*, woj. kujawsko-pomorskie, AZP 47-37/117 – patrz: późne średniowiecze

Niedaszów, st. 3, gm. Mściwojów, woj. dolnośląskie, AZP 81-21/66 – patrz: wczesna epoka żelaza

NIEWIADOMA, st. 2, gm. Sabnie, woj. mazowieckie, AZP 51-78/2

- osada przyrodowa z okresu wczesnego średniowiecza (VIII-XI w.)

Ratownicze sondażowe badania wykopaliskowe, przeprowadzone w terminie od 9 do 21 sierpnia pod kierunkiem mgr Władysławy Roszyk (autorka sprawozdania, Instytut Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego). Finansowane przez WKZ w Siedlcach. Drugi sezon badań.

Stanowisko zostało odkryte w trakcie badań powierzchniowych, przeprowadzonych w ramach AZP. W 1971 roku Instytut Archeologii UW przeprowadził badania wykopaliskowe.

Osada nr 2 leży pomiędzy szosą z Niewiadomej do Grodziska a jarem. Położona jest na stoku wzgórza, łagodnie opadającym w kierunku południowo-zachodnim i zachodnim. Od południa i zachodu ograniczone jest głębokim jarem wyschniętego cieku wodnego wpadającego do rzeki Cetynia. Od strony północnej i północno-wschodniej wałami grodziska. Jest ono niszczone przez dziko funkcjonującą piasnicę.

Wyznaczono dwa wykopy: jeden obejmował obszar zniszczonej skarpy, drugi miał na celu określenie zasięgu osady w kierunku wschodnim i południowo-wschodnim. Zlokalizowany został równolegle do linii wałów grodziska.

Teren stanowiska nr 2 uległ bardzo dużemu zniszczeniu: w części zachodniej wskutek wybierania piasku przez okoliczną ludność, a w części wschodniej w wyniku głębokiej orki. Humus współczesny znajduje się bezpośrednio na calcu.

Na stanowisku nie stwierdzono występowania warstwy kulturowej poza obiektami. Można wyróżnić obiekty z dwóch faz. Z wcześniejszą należy wiązać obiekty 1a i 1b, to jest palenisko i piec ziemny. Położone były blisko siebie, w odległości około 1 metra. Nie stwierdzono w pobliżu występowania dołków posłupowych, jak również innych śladów wskazujących na obecność konstrukcji naziemnych.

Na okres późniejszy datowane są obiekty 2, 3, 4 i 5, grupujące się w dwóch skupiskach, oddalonych od siebie około 40 m. W pasie terenu o podłożu piaszczystym znajdowała się ziemianka (obiekt 2) oraz palenisko (obiekt 3). Ziemianka dłuższym bokiem była wkopana w zbocze wzgórza i miała konstrukcję zadaszania typu szalastego. Wskazują na to ślady 2-3 rzędów dołków posłupowych, zauważonych ze wschodniej, południowej i zachodniej strony. Zapewne są to ślady po gałęziach, które wbite grubszym końcem w ziemię tworzyły konstrukcję dachu. Górne części wraz z liśćmi tworzyły bliżej nieokreśloną konstrukcję. Być może każda warstwa przesypana była sporą ilością ziemi, sądząc po dużej miąższości warstwy zasypiskowej. We wnętrzu ziemianki znajdowały się urządzenia

ogniowe, takie jak palenisko, prawdopodobnie z konstrukcją kamienną czy wylepione gliną, piec gliniany. Z prawej strony wejścia do ziemianki, znajdowało się palenisko. Niewielka ilość zachowanego materiału nie pozwala na dalsze wnioskowanie.

Drugie skupisko obiektów (wykop III) znajdowało się około 35-37 metrów od linii wałów grodziska. W warstwie gliny zachowały się części spagowe palenisk.

Na obecnym etapie badań nie możemy określić obszaru powierzchni osady 2.

Datowanie obiektów przeprowadzono na podstawie analizy materiału ceramicznego – analogii jego cech morfologicznych, technicznych i stylistycznych. Obiekty związane z okresem wcześniejszy wstępnie datowano na VIII-IX wiek, z okresem późniejszym na X-XI wiek.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w WOSOZ Siedlce.

Nowy Dworek, st. 7, gm. Świebodzin, woj. lubuskie, AZP 53-14/7 – patrz: paleolit

Nowy Dwór, st. 13, gm. Pelplin, woj. pomorskie, AZP 20-44/113 – patrz: wczesna epoka żelaza

OPINOGÓRA KOLONIA, st. 2, gm. Opinogóra Górna, woj. mazowieckie, AZP 42-63/56

- ślady osadnictwa kultury łużyckiej (?)
- osada wczesnośredniowieczna (XII/XIII w.)

Ratownicze badania archeologiczne, przeprowadzone przez mgr. Zbigniewa Dłubakowskiego (autor sprawozdania, „Ignis” Zakład Naukowo-Edytorski s.c.). Finansowane przez EuRoPol GAZ S.A. Drugi sezon badań. Przebadano powierzchnię 4000 m².

Stanowisko odkryte zostało w 1994 roku, podczas badań powierzchniowych przeprowadzonych na trasie projektowanego gazociągu tranzytowego Płw. Jamał-Europa.

Prace prowadzono w obrębie pasa terenu odhumusowanego w związku z rozpoczętą inwestycją. Pod warstwą humusu miąższości około 30 cm odkryto 57 obiektów w postaci jam wglębionych w calcową warstwę spiaszczonej gliny na około 4-70 cm. W przekroju poziomym jamy miały najczęściej zarys nieregularny lub owalny. W przekroju pionowym dominowały zarysy nieregularne lub nieckowate. W wypełniskach jam, barwy czarnej, brunatnoczarnej lub ciemnoszarobrunatnej, oprócz licznych fragmentów wczesnośredniowiecznej ceramiki naczyniowej znaleziono kości zwierzęce, a ponadto sztyko kościane oraz wykonane z żelaza: dłuto, nóż, fragmenty dwóch noży, gwóźdź, kółko, jak również fragmenty bliżej nieokreślonych przedmiotów.

Piętnaście jam ze względu na ich wymiary (szerokość 1,4-2,3 m, długość 2,4-3,9 m) interpretować można jako pozostałość obiektów mieszkalnych. Spośród nich pięć jam wyróżnia się swoimi proporcjami: ich długość waha się od 3,1 do 3,9 m przy szerokości 1,2 do 1,6 m i głębokości 0,3-0,7 m.

Spośród obiektów niemieszkalnych pięć interpretować można jako jamy po słupach, a pozostałe jako jamy zasobowe i odpadkowe oraz obiekty gospodarcze. W czterech jamach natrafiono w obrębie wypełniska na konstrukcje kamienne w postaci bruków lub obstaw.

Na podstawie ceramiki naczyniowej stanowisko datować można wstępnie na XII/XIII w.

W 17 obiektach nie znaleziono zabytków. W 3 znaleziono ceramikę starożytną, którą wstępnie przypisać można kulturze łużyckiej.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w SOZ woj. mazowieckiego, Delegatura w Ciechanowie.

Badania nie będą kontynuowane.

Opoki, st. 47, gm. Aleksandrów Kujawski, woj. kujawsko-pomorskie, AZP 43-43 – patrz: wczesna epoka żelaza